

Referents per sempre amb nosaltres

(Carta enviada el 4 de maig de 2021)

Benvolgudes amigues i amics del Llegat d'en Jaume:

Anem avançant en els tràmits per regular la nostra entitat i molt aviat podrem formalitzar l'adhesió com a soci/sòcia, per a qui ho desitgi.

Avui compartim alguns articles recents que parlen de l'Arcadi i d'en Jaume relacionant-los, i també de la nostra entitat: (aquests mateixos articles us els hem adjuntat en PDF)

EULÀLIA REGUANT "Sempre arcadians".

<https://www.naciodigital.cat/opinio/22985/sempre-arcadians>

OSCAR MATEOS, "Arcadi Oliveres lluita, coherència i esperança"

<https://blog.cristianismeijusticia.net/ca/2021/04/06/arcadi-oliveres-lluita-coherencia-i-esperanca>

XAVIER GARÍ: "Referents per sempre". Tribuna Maresme, 364. Abril 2021

<https://www.tribunamaresme.com/referents-per-sempre-2/>

JOAN CAMÓS: "Constituïda l'associació Llegat Jaume Botey i Vallès" El Pregó Maig 2021

Desitgem que estiguen bé, que gaudiu de la lectura, i que seguim comunicant-nos.

--

Llegat Jaume Botey i Vallès

<https://www.llegatjaumbotey.cat>

@botey_jaume

EULÀLIA REGUANT “Sempre arcadians”.

<https://www.naciodigital.cat/opinio/22985/sempre-arcadians>

Sempre Arcadians

«L’Arcadi ha estat l’amic, el company, el mestre i el pare de molts projectes que són referents en la lluita per la pau i la justícia global»

per Eulàlia Reguant , 6 d'abril de 2021 a les 22:13 |

Fa dos mesos que busco records. Que penso quan va ser que el vaig conèixer. I no me’n surto. Perquè hi ha gent que quan entra a la teva vida és com si hi hagués estat sempre. I així és com el vull recordar: sent-hi sempre. Anant amunt i avall. Obrint aquella agenda il·legible plena de compromisos i xerrades. A Rivadeyra 6, Pl. Catalunya, o a Portoalegre o Belem al Fòrum Social Mundial. És igual on. Sempre escoltant. I sempre explicant amb indignació el funcionament criminal del capitalisme però explicant amb il·lusió com neixien nous bastions per fer-hi front.

Escric idees desordenades del que ha estat i el que és per mi l’Arcadi, sabent que només trobant-nos moltes serem capaces d’escriure la història col·lectiva que hem viscut amb i a través d’ell. Perquè amb ell vaig aprendre a viure en col·lectiu.

Les xarxes i l’acompanyament. L’Arcadi hi ha estat sempre. Ha acompanyat a infinitat de col·lectius en els seus processos d’aprenentatge, de denúncia, de lluita i de construcció de nous projectes i alternatives. La meva generació vam aprendre què era el Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial, l’Organització Mundial del Comerç o el deute extern gràcies a l’Arcadi. I gràcies a ell, vam poder mirar enrere, i conèixer i reconèixer el moviment pel 0,7% o la lluita (i traïció) del No a l’OTAN. Han passat més de 20 anys de la batalla de Seattle. I més de deu de l’últim viatge a un Fòrum Social Mundial amb l’Arcadi. Gràcies a ell, diverses generacions de lluitadores i lluitadors ens hem conegut i hem après les unes de les altres. I sense tot això l’anticapitalisme ara seria més feble i tindria menys capacitat d’esdevenir una alternativa a aquest sistema criminal, en paraules seves.

Els referents i els amics. Penso en l’Arcadi, i em venen centenars de persones al cap, de gent amb qui hem construït plegades un tros de camí. Però avui, i aquests dies pensant en l’Arcadi, no podia deixar de pensar en el **Jaume Botey**. Dos referents de lluita per un món just, dos referents de la meva militància anticapitalista, dos referents d’un cristianisme de base compromès amb els expulsats pel sistema. Dues persones que m’han ensenyat que l’empenta i l’esperança són el motor de tota acció.

Els quilòmetres. Abans deia que el recordo amb aquella agenda impossible d’entendre plena de xerrades a llocs diversos, sovint de difícil encaix. A vegades em pregunto si hi ha algun municipi de Catalunya que s’hagi quedat sense la seva xerrada de l’Arcadi Oliveres. Hi va haver una època que feia més de 500 xerrades a l’any. I mai deia que no. Recordo que era impossible posar ordre en aquella agenda. Perquè a ell li era igual fer molts quilòmetres. La seva capacitat per anar arreu, fos on fos, i sempre buscar l’encaix per poder fer-ho tot és també el seu mestratge.

El llegat. Al llarg dels anys ha ensenyat moltes coses, però la lucidesa de les darreres setmanes ens ha ensenyat ja no només una manera de viure sinó una manera d'estar en aquest món. El compromís i l'esperança a parts iguals. "L'única prioritat a escala global és destruir el capitalisme". Aquest ha estat el seu motor. L'Arcadi ha estat l'amic, el company, el mestre i el pare de molts projectes que són referents en la lluita per la pau i la justícia global.

L'avui. Avui és un dia trist. Però em nego a pensar que a partir d'avui el món és pitjor. Perquè som milers que tenim una mica d'ell en nosaltres. Perquè som moltes les que hem après a lluitar i a construir gràcies a ell. Perquè tenim, ara ja definitivament, el deure de continuar la lluita. Perquè mai és tan fosc com abans de sortir el sol. Tendresa, fraternitat i humilitat llegia a twitter. I sí, l'Arcadi era (i és) això.

El demà. Fa pocs dies ell deia: "Hi haurà dues coses que passaran en morir-me: la primera és que no hauré vist Catalunya lliure i la segona és que no hauré vist la caiguda de la monarquia". I jo necessito dir-li: "Arcadi, ho farem. Per tu i per tots els que ho han lluitat, pels teus néts i tots els que vindran. Per nosaltres". Gràcies per ser el far d'aquest camí.

(Publicat a Nació digital 2021_04_06)

<https://www.naciodigital.cat/opinio/22985/sempre-arcadians>

OSCAR MATEOS, “Arcadi Oliveres lluita, coherència i esperança”

<https://blog.cristianismeijusticia.net/ca/2021/04/06/arcadi-oliveres-lluita-coherencia-i-esperanca>

Arcadi Oliveres: lluita, coherència i esperança

Oscar Mateos

6 Abril 2021

Hi ha pocs Mestres en majúscula a la vida i l’Arcadi Oliveres ha estat un d’ells. Però el mestratge de l’Arcadi no és un mestratge exclusivament intel·lectual, com tantes vegades passa en referents que marxen. El seu mestratge sobrepasa aquesta vessant i entra de ple en el terreny vital. La forma de mirar i entendre el món de l’Arcadi canviava la vida, et feia fer-te preguntes i qüestionar-te allò que no s’acostuma a qüestionar. Però a més de fer-te pensar de forma sistèmica sobre com funciona aquest model generador de tantes desigualtats i injustícies, et portava al més difícil dels terrenys: al de pensar què haig de fer jo, què hem de fer nosaltres, per canviar-ho.

La reflexió profunda, sistèmica i punyent de l’Arcadi era profundament compromesa i esperançada amb la idea altermundialista que ell mateix va ajudar a gestar que diu que “un altre món és necessàriament possible”. La darrera vegada que el vaig escoltar, amb un fil de veu, tendra i potent alhora, ens esperonava a totes aquelles que allà ens aplegàvem a tres propòsits que configuren el seu llegat més autèntic i essencial: lluita, coherència i esperança. L’Arcadi Oliveres ha encarnat com ningú aquests tres pilars d’aquest altre món possible:

- Una lluita que no defalleixi en comprendre, desvetllar i conscienciar sobre tot allò que fa del nostre món un món de guanyadors i perdedors, de privilegiats i exclosos. I no és cap maniqueisme afirmar això quan copsàvem tantes dades que l’Arcadi posava sempre sobre la taula, i sobretot, si com feia ell, volem fer bo allò del Mario Benedetti de que “tot és sempre segons el dolor com es mira”. L’Arcadi va ser un gran lluitador contra tanta anestèsia mediàtica i social i va llegir i comprendre la realitat sempre des dels perdedors i perdedores de la història.
- Coherència, perquè més enllà de l’anàlisi punyent i sistèmica que feia, tot acabava sempre en un model de consum, de privilegis i necessitats creades, que calia començar a deconstruir des de nosaltres mateixos, buscant formes de vida respectuoses amb el planeta, amb la dignitat dels pobles, i amb la dignitat de cada ésser humà.
- I esperança, perquè enmig d’aquest nihilisme social que ens envolta, l’Arcadi parlava, amb els ulls brillants, del món que ja germinava, el de les cooperatives de consum, el dels barris que s’organitzaven, el de la protesta i la proposta als carrers, el món de Porto Alegre i de la Plaça Catalunya al 15M, el món de tantes “utopies disponibles” que l’Arcadi agitava i co-creava amb la seva paraula i amb el seu relat tendre i rebel.

L’Arcadi ha estat el meu Mestre, en majúscula. Com també ho va ser el Jaume Botey, també en majúscules. I dels Mestres sempre queda l’esperit, la paraula, el gest tendre, el compromís en la trinxera i l’amor revolucionari que tot ho vol canviar, i sense adonar-se’n, tot ho canvia. T’estimem, Arcadi Oliveres. Gràcies per tant.

Publicat al Blog de Cristianisme i Justícia 2021_04_06 [Imatge extreta de la revista Estris]

Referents per sempre

VALORS.ORG
Xavier Garí
Doctor en Història
Més continguts a [valors.org](https://www.valors.org)

En la meua prop de cinquantenària vida he conegut personalment quatre grans referents socials, polítics, culturals i espirituals, que se'ns apaguen, però que curiosament hi romanen més encara que quan estaven plens de vitalitat: Lluís M. Xirinacs, Jaume Botey, Pere Casaldàliga i Arcadi Oliveres.

N'he tractat d'altres, no tan coneguts sempre, però que m'han marcat enormement i que són un privilegi per a la nostra societat: Frederic Roda, Joan Carrera, Joan Botam, Fèlix Martí, Federico Mayor Zaragoza, Fèlix Salter, Xavier Melloni o Jaume Patuel.

Per la seva banda, Xirinacs mereixia fa temps una gran recerca sobre la seva admirable trajectòria, i en Lluís Busquets va escriure una àmplia biografia molt merescuda. La seva aportació a la no-violència, a la lluita per la democràcia i la pau, i la defensa del fet nacional català, l'han fet un home que no deixava indiferent. Hi ha qui l'ha definit com "el Gandhi català", però el cert és

He conegut personalment quatre grans referents socials, polítics, culturals i espirituals, que se'ns apaguen, però que curiosament hi romanen més encara que quan estaven plens de vitalitat: Lluís M. Xirinacs, Jaume Botey, Pere Casaldàliga i Arcadi Oliveres.

que va ser l'únic català candidat al Premi Nobel de la Pau.

En Jaume Botey ha estat un home de base i de fons, que impulsava molts projectes que omplia de sentit: l'objecció de consciència, una església oberta i socialment transformadora, la seva lluita pels mar-

ginats i pels valors de la pau, la no-violència i la justícia social tant a Catalunya, com a Mèxic o a l'Iraq, a banda de tota la seva reflexió antropològica i teològica que sempre fornava les lluites de molta gent.

En Pere Casaldàliga ha estat el bisbe de Catalunya; el gran referent eclesial, evangèlic, cristià però també social, polític i cultural. Home de compromís a fons i lluites fermes, home de pau i bé, de recerca de sentit i de poesia afinada. Casaldàliga il·luminarà per sempre a molts catalans i brasilers, i mantindrà un pont especial entre el Bages i el Mato Grosso.

Finalment, Arcadi Oliveres: l'home de totes les lluites, de

totes les causes, l'home incansable que recorria el país de punta a punta donant xerrades que calaven al cor i al cap de molts joves, activistes, ciutadans en general que l'anaven escoltar i quedaven embadalits per les connexions de les seves dades. La seva oratòria era tan clarivident com la bondat i generositat de la seva personalitat, i molts admiraven la seva capacitat de descobrir i denunciar perverses injustícies que s'amaguen en les estructures internes dels sistemes politico-econòmics mancats d'ètica.

L'Arcadi, com tots el coneixem, està greument malalt, però la seva grandesa fa que, també en aquesta situació, sigui capaç de seguir enlluernant-nos, acompanyant-nos i animant-nos a continuar les lluites a les quals es va afegir i estimulà tota la seva vida. Tots quatre seran referents per sempre, però l'Arcadi ens deixarà un tresor especial: a tota una vida d'entrega i compromís, afegeix una última lliçó, definitiva, humana i divina alhora, amb el seu comiat, que és la culminació de tota una vida i la síntesi de totes les seves lluites. Aquest tram de vida encara el fa més referent per sempre!

Constituïda l’associació Llegat Jaume Botey i Vallès

Ara fa tres anys, el 15 de febrer del 2018, Jaume Botey ens va deixar, quasi sobtadament, als 77 anys. Morí a l’Hospital de Bellvitge a conseqüència d’un virus hepàtic detectat poc abans.

La seva vida des de sempre va estar impregnada de profunditat espiritual, de la vivència de Jesús, del compromís en la construcció del Regne, la solidaritat i la lluita al costat de les persones oblidades, les més desfavorides, excloses, perdedores, marginades, invisibles, vençudes, empresonades, immigrades, refugiades, perseguides. Una activitat vital que li exigia una anàlisi històrica, sociològica i teològica i que l’empenyia a denunciar la injustícia i, alhora, a implicar-se en l’experiència concreta de la proximitat.

Permanentment construint l’esperança, cercant utopies, sabia que es fracassa, però que aquest fracàs és inherent a la lluita, i que, implicant-se personalment en projectes i sumant esforços, es fan possibles les utopies, algunes de les quals, malgrat les dificultats, tenen continuïtat.

Referent i mestre: una vida bolcada

Per a molts era un referent en la mesura que les seves arrels intel·lectuals i espirituals se’ns feien molt properes, ja que no mostrava únicament els elements teòrics del seu pensament, sinó que transmetia, també, la calidesa del pensament dels seus mestres: Paulo Freire, Loreazo Milani, Manolo Sacristán, Paco Fernández Buey, Walter Benjamin, José María Valverde, Lluís Maria Xirinaes, Joan Garcia Nieto, Agustí de Semir, Charles Péguy, Emmanuel Mounier, Ernst Bloch, Karl Rahner, Johan Baptist Metz, Dietrich Bonhoeffer, Ghandi, Simone Weil, Hannah Arendt, Etty Hillesum... Segurament tenen en comú que es posaven al costat de causes considerades perdudes. Els uns eren vençuts ercients, els altres gens, però tots estaven marcats pel dolor del patiment de la humanitat.

Es definia com a ensenyant, mestre i era un apassionat de la seva professió. Tota la seva vida hi va estar vinculat, amb una incidència especial en l’ensenyament de persones adultes, des de l’Escola Pia, el Camp de la Bota, la creació de l’Escola d’Adults de Can Serra, l’Institut Torres i Bages i la Facultat de Ciències de l’Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, sempre entonent el coneixement com una forma d’alliberament col·lectiu, i l’ensenyament, una manera de compartir els coneixements per a la construcció d’un món millor.

Alhora, aquesta tasca de compartir el coneixement li exigia compromisos concrets, socials i polítics, sense defugir mai responsabilitats, interrelacionant persones de bona voluntat, creant ponts entre col·lectius diversos, impulsant

alternatives, lluitant des del pacifisme per la construcció d’un món més just, igualitari, sostenible, fraternal i solidari.

El seu llegat: un compromís compartit

Les persones que ens hem implicat amb el Llegat de Jaume Botey tenim el compromís de continuar construint esperança, des de la seva manera de fer i d’actuar, amb coherència, profunditat i estimació, en els diferents àmbits local, nacional i internacional, i des dels seus eixos transversals: 1) Centralitat pels marges: per les persones pobres, oblidades, marginades, explotades, sense drets... per totes les invisibles; 2) La política i els moviments socials com a eines de transformació; 3) L’educació i el seu poder d’alliberament; 4) L’espiritualitat, l’ecumenisme, la interreligiositat i la fe, eix de la seva actitud vital.

Així, doncs, el llegat de Jaume Botey és l’empremta que ha deixat en els moviments socials, col·lectius i sobretot en les persones. El seu llegat és el testimoni de la seva vida i obra plasmat en les seves opcions militants i recollit a través dels seus escrits i fons documentals.

El 3 d’octubre del 2020 constituïrem formalment l’associació Llegat Jaume Botey i Vallès, de la qual és presidenta honorífica M. Pilar Massana, amb qui en Jaume va compartir la vida des de l’any 1982, i presidenta, Sandra Pardo.

Com a Llegat, volem promoure un fòrum o espai de trobada per a intercanviar experiències i reflexions a l’entorn dels eixos que preocupaven i ocupaven la vida d’en Jaume, creant xarxa, interrelacionant-nos, promovent ponts entre gent diversa.

En aquests moments, davant la crisi desencadenada per la pandèmia, s’evidencia més que mai la impossibilitat que el capitalisme hi pugui donar una resposta col·lectiva i solidària. Més aviat sembla que la crisi va deixant de banda gent de tot arreu, d’aquí i de l’altre extrem del món. Davant d’aquesta realitat, proposem una trobada per a intercanviar experiències alternatives que ens facin avançar cap a una concepció més solidària del món.

En resum, la motivació última de Jaume Botey no era ni ideològica, ni ètica, sinó la seva convicció espiritual profunda, interioritzada i irrenunciable, que el feia estar al costat de les persones excloses: per això, es pot dir que era comunista per cristianisme i, en aquest sentit, potser on més explícita les seves raons és al núm. 154 de *Quaderns de Cristianisme i Justícia*: «Construir l’esperança», publicat l’any 2008.

Joan Camós i Cabecera

Historiador, membre de la junta del Llegat Jaume Botey i Vallès